

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Ректор ДНП «Львівський національний
медичний університет імені
Данила Галицького»,

д.мед.н., професор

Орест ЧЕМЕРИС

" 7 " січня 2026р.

ВИСНОВОК ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Фецича Олександра Юрійовича

здобувача ступеня доктора філософії

**«Опрацювання стратегічної послідовності діагностики і лікування хворих зі
скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними інтерференціями»
за спеціальністю 221 Стоматологія (галузь знань 22 Охорона здоров'я)**

Актуальність теми. У дисертаційній роботі Фецича О.Ю. представлено теоретичне узагальнення і нове вирішення актуального завдання сучасної стоматології - прогнозування позитивних наслідків та підвищення ефективності діагностичних та лікувальних підходів до хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними порушеннями, що передбачало розробку та наукове обґрунтування чіткої структурованої послідовності проведення діагностики і лікування залежно від форми і тяжкості перебігу захворювання.

Попри швидкий розвиток технологій у стоматологічній галузі, дотепер залишається низка дискусійних питань щодо діагностики і лікування патологічних станів пов'язаних із дисфункцією скронево-нижньощелепних суглобів, які потребують поглибленого вивчення. Одним, із чинних факторів розвитку скронево-нижньощелепних розладів, без сумніву, залишаються оклюзійні порушення і навіть, якщо вони не є безпосереднім чинником скронево-нижньощелепних розладів, все одно

без нормалізації оклюзійних взаємовідносин, не є можливим здійснення адекватного лікування. Існує пряма залежність між оклюзійними порушеннями і дисфункціональним станом жувальних м'язів, а також з функціональними порушеннями скронево-нижньощелепних суглобів. Скронево-нижньощелепні розлади належать до хвороб, яким притаманні багатофакторність етіологічних чинників, що ускладнює їх диференційну діагностику. Класифікаційні і діагностичні критерії скронево-нижньощелепних розладів потребують ретельного визначення, як загально-провокуючих факторів так і визначення можливих оклюзійних чинників розвитку та особливостей їх лікування.

Тому, такий підхід до діагностики і лікування хворих на скронево-нижньощелепні розлади з оклюзійними інтерференціями потребує чіткого розпрацьованого алгоритму діагностики, лікування та прогнозування позитивних результатів.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційна робота виконана згідно плану науково-дослідної роботи кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» – «Комплексна діагностика та лікування пацієнтів із стоматологічними захворюваннями на тлі соматичної патології» (номер державної реєстрації 0125U000925), та є фрагментом попередньої комплексної теми науково-дослідної роботи – «Порушення метаболізму та його вплив на розвиток поєднаної стоматологічної та соматичної патології» (номер державної реєстрації 0120U002131; шифр роботи ІН.30.000.004.20).

Новизна дослідження та одержаних результатів. Вперше обґрунтовано та представлено оптимізований комплекс поетапного проведення діагностики для хворих зі скронево-нижньощелепними розладами пов'язаних з оклюзійними інтерференціями. Визначено та систематизовано характерні особливості проявів типу оклюзійних дисфункцій серед хворих зі скронево-нижньощелепними розладами. Запропоновано та обґрунтовано алгоритми поетапного проведення лікування для хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними

порушеннями, а також підтверджено їхню клінічну результативність.

Підтверджено позитивні результати ефективності терапевтичної дії оклюзійних кап після корекції оклюзії із застосуванням технології Т-скан та транскутанної електричної стимуляції (TENS).

Поглиблено та систематизовано наукові дані про поширеність, структурні особливості та специфіку клінічного розвитку скронево-нижньощелепних розладів з різними видами оклюзійних дисфункцій.

Теоретичне значення отриманих результатів. Окремі аспекти дисертаційної роботи щодо поширеності, особливостей структури та специфіки клінічного розвитку скронево-нижньощелепних розладів з різними видами оклюзійних дисфункцій, які можуть слугувати матеріалом для складання плану лікування та профілактики, мали теоретичне значення для підготовки здобувачів вищої освіти і були впроваджені в освітній процес кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО ДНП «ЛНМУ імені Данила Галицького».

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати щодо поширеності, особливостей структури та специфіки клінічного розвитку скронево-нижньощелепних розладів з різними видами оклюзійних дисфункцій є цінними у практичному мультидисциплінарному значенні для лікарів-стоматологів, пародонтологів, стоматологів-ортопедів, лікарів-ортодонтів. Автором запропоновані алгоритми проведення лікувально-діагностичних заходів залежно від форми скронево-нижньощелепних розладів із застосуванням спеціально розпрацьованих опитувальників та послідовності дій у лікувальному процесі, шляхом визначення і перевірки статичної та динамічної оклюзії, нейром'язового депрограмування та застосування наднизькочастотної електростимуляції м'язів з наступним контролем в процесі відновлення оклюзійних співвідношень під контролем комп'ютерного аналізу оклюзії апаратом T-scan.

Результати наукових досліджень впроваджені в клінічну практику стоматологічних поліклінік: КП «Луцька міська клінічна стоматологічна поліклініка», КП «Волинська обласна стоматологічна поліклініка» та ортопедичного відділення Стоматологічного медичного центру ДНП «Львівський національний

медичний університет імені Данила Галицького».

Матеріали роботи використовуються у навчальному процесі кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького».

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертаційній роботі представлено теоретичне обґрунтування та розроблено принципово нове вирішення актуальної науково-практичної проблеми оптимізації діагностики та лікування пацієнтів з дисфункціями скронево-нижньощелепного суглоба та оклюзійними порушеннями. Це досягнуто шляхом розробки та наукового обґрунтування комплексних діагностично-лікувальних алгоритмів.

1. Встановлено, що серед обстежених пацієнтів зі скронево-нижньощелепними розладами м'язові форми становили 12,87%, суглобові – 38,65%, а комбіновані (м'язового та суглобового генезу) – 32,89%. Окрім цього, частка осіб, у яких спостерігалися симптоми, що імітували скронево-нижньощелепні розлади, сягала 15,59%, що є важливим аспектом для врахування в диференційній діагностиці. Відзначено також, що переважання жінок над чоловіками серед пацієнтів з підозрою на скронево-нижньощелепні розлади було у 2,3 рази вищим.

2. Визначено, що при м'язових формах скронево-нижньощелепних розладів більш характерним були такі варіанти оклюзійних порушень як «дефекти зубних рядів» (37,84±7,97%) та «неякісні реставрації і протезування» (29,73±7,51%), що разом склало майже 70% обстежених з переважанням жінок над чоловіками майже у два рази.

Надмірна стертість зубів діагностована у 10,81±5,10%, ортодонтична патологія у 13,51±5,62% та комбінована оклюзійна патологія у 8,11±4,49%.

Визначено, що серед хворих з суглобовими формами скронево-нижньощелепних розладів значно переважали хворі з неякісними реставраціями і протезними конструкціями, що складало 44,94±5,27%, зі значним переважанням жінок над чоловіками у шість разів, а така оклюзійна патологія, як дефекти зубних рядів виявлена у 24,72±4,47%.

У групі з діагностованими комбінованими формами скронево-нижньощелепних розладів основними видами оклюзійної патології є «дефекти зубних рядів» ($25 \pm 8,84\%$), «неякісні реставрації і протезування» ($33,33 \pm 9,62\%$) та «комбінована оклюзійна патологія» ($20,83 \pm 8,29\%$).

3. Розпрацьований алгоритм діагностичних заходів щодо надання медичної ортопедичної допомоги хворим зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними інтерференціями залежно від того, яка форма скронево-нижньощелепних розладів притаманна хворому, а саме міогенні порушення, артрогенні порушення, або комбіновані форми, який включає відповідне анкетування хворого, мануальну діагностику, комп'ютерну томографію і магнітно-резонансну томографію верхньої щелепи, нижньої щелепи та скронево-нижньощелепного суглоба для перевірки положення суглобової головки та стану скронево-нижньощелепного суглоба, міорелаксацію, транскутанну електричну стимуляцію (TENS) та реєстраці положення центрального співвідношення / м'язово-скелетного стабільного положення / нейром'язового положення, функціональну діагностику в артикуляторі.

4. Розпрацьований алгоритм комплексних лікувальних заходів спрямованих на лікування хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними інтерференціями залежно від їх форм.

За відсутності артропатій застосування міорелаксуючих шин з наступним протезуванням у стабільному м'язово-скелетному положенні. За наявності артропатій – сплінт-терапія з наступним контролем мануального функціонального обстеження, комп'ютерної томографії, магнітно-резонансної томографії (ультразвукової діагностики) з подальшим протезуванням, ортодонтією або стабілізуючим сплінтом.

5. Підтверджено позитивні результати при оцінці ефективності терапевтичної дії оклюзійних кап у процесі корекції оклюзії із застосуванням технології Т-скан та транскутанної електричної стимуляції (TENS).

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях.

За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 7 наукових праць, з яких: 2 статті – у виданнях, які включені в міжнародну наукометричну базу Scopus і Web of Science; 4 статті – у наукових фахових виданнях, рекомендованих МОН України;

1 публікація – представлена у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Список опублікованих автором праць на тему дисертації:

1. Макеев В. Ф., Риберт Ю.О., Лабунець В.А., Пупін Т. І., **Фецич О.Ю.** Оклюзійні чинники ризику в розвитку м'язово-суглобової дисфункції скронево-нижньощелепних суглобів. "Bulletin of Dentistry" "Вісник стоматології", 2021. - № 2 (115), Т 40. 85-93. (Особистий внесок авторів: ідея написання статті, концепція та дизайн, планування дослідження – Макеев В.Ф., Риберт Ю.О., Лабунець В.А.; редагування та остаточне затвердження статті – Пупін Т.І.; збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, формулювання висновків, підготовка матеріалу до друку – Пупін Т.І., Фецич О.Ю.).
2. Макеев В.Ф., Пупін Т.І., Ключковська Н.Р., **Фецич О.Ю.** Орофациальний біль і скронево-нижньощелепна патологія. Клінічна Стоматологія, 2022 (1), 10–15. (Особистий внесок авторів: ідея написання статті, концепція та дизайн, планування дослідження, редагування та остаточне затвердження статті – Макеев В. Ф., Пупін Т.І.; збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, формулювання висновків, підготовка матеріалу до друку – Ключковська Н. Р., Фецич О.Ю.).
3. Nazarii Brotskyi, Tetiana Tatarchuk, Kateryna Plaksiieva, Volodymyr Ostrianko, **Fetsych Oleksandr** Temporal Bone Endometriosis — A Multidisciplinary Approach. A Clinical Case Journal of International Dental and Medical Research, 2022. - №3, V 15.1305-1310. (Особистий внесок авторів: ідея написання статті, концепція та дизайн, інтерпретація отриманих результатів, редагування та остаточне затвердження статті – Н. Броцький, Т. Татарчук, К. Плаксієва; збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір клінічного матеріалу; аналіз та

статистичне опрацювання даних, написання статті – О. Фецич; підготовка матеріалу до друку –В. Остапко, О. Фецич). (**Scopus**).

4. Пупін Т.І., **Фецич О.Ю.** Опрацювання стратегічної послідовності діагностики хворих зі скронево-нижньощелепними розладами й оклюзійними інтерференціями. Український стоматологічний альманах, 2023, №1, с. 41-48. (Особистий внесок авторів: ідея написання статті, концепція та дизайн, планування дослідження, редагування та остаточне затвердження статті – Пупін Т.І.; збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір клінічного матеріалу, статистична обробка отриманих результатів, формулювання висновків, підготовка матеріалу до друку – Фецич О.Ю.).

5. Пупін Т.І., **Фецич О.Ю.** Характер і особливості оклюзійних інтерференцій у хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та стратегічні підходи до їх лікування. Український стоматологічний альманах, 2024, №3, с. 54-63. (Особистий внесок авторів: ідея написання статті, концепція та дизайн, планування дослідження, редагування та остаточне затвердження статті – Пупін Т.І.; збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір клінічного матеріалу, статистична обробка отриманих результатів, формулювання висновків, підготовка матеріалу до друку – Фецич О.Ю.).

6. Rybert YO, Pupin TI, Magera NS, Dubas MA, **Fetsych OY**, Semchyshyn YO, et al. Features of axiograms in patients with temporomandibular disorders and excessive tooth wear after prosthetic rehabilitation. Світ медицини та біології = World of Medicine and Biology. 2024;(2):123-128. DOI: 10.26724/2079-8334-2024-2-88-123-128. (**Web of Science**) (Особистий внесок авторів: ідея написання статті, концепція та дизайн, інтерпретація отриманих результатів, редагування та остаточне затвердження статті – Риберт ЮО, Пупін ТІ; збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір клінічного матеріалу – Семчишин ЯО, Магера НС, Дубас МА, Фецич ОЮ, Максим ОО; аналіз та статистичне опрацювання даних, написання статті – Семчишин ЯО, Дубас МА, Фецич ОЮ; підготовка матеріалу до друку – Магера НС, Максим ОО).

7. Dubas Maksym, Sloboda Andrii, **Fetsych Oleksandr**, Maksym Oleh. Clinical features of the maxillofacial complex state in patients with occlusal disorders. IX

Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Lekarzy Dentystów Między funkcją a estetyką, Lublin, 10.05.2024 r. 45 (Особистий внесок авторів: ідея і планування дослідження, збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір матеріалу, статистичне опрацювання та аналіз даних, формулювання висновків – Слобода АІ, Фецич ОЮ, Максим ОО; написання тез – Дубас МА).

Видання, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Dubas Maksym, Sloboda Andrii, **Fetsych Oleksandr**, Maksym Oleh. Clinical features of the maxillofacial complex state in patients with occlusal disorders IX Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Lekarzy Dentystów Między funkcją a estetyką, Lublin, 10.05.2024 r. 45 (Особистий внесок авторів: ідея і планування дослідження, збір та аналіз джерел науково-фахової літератури, збір матеріалу, статистичне опрацювання та аналіз даних, формулювання висновків —Слобода АІ, Фецич ОЮ, Максим ОО; написання тез — Дубас МА).

9. **Олександр Фецич**. Пряма реставрація фронтальної групи зубів. Конгрес з терапевтичної стоматології ENDOS, Київ 28.02.2025-01.03.2025 року. <http://endos.dental/>.

10. **Олександр Фецич**. Протокол ведення пацієнтів при тотальних реставраціях. Конгрес Суглобові пацієнти, різні підходи – єдина ціль. Київ, 08-09.11.2025 рік. info@yamamoto.com.ua

11. **Олександр Фецич**. Відновлення передніх зубів. Конгрес УАЕС (Українська Академія Естетичної Стоматології). Мультифахова стратегія щоденної практики. Київ/ДЕПО, 22.11.2025 рік. WWW.UAES.ORG.UA.

Конкретний особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Дисертаційна робота є самостійним та завершеним науковим дослідженням, проведеним здобувачем на кафедрі терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології факультету післядипломної освіти ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького». Автор самостійно здійснив патентно-інформаційний пошук, аналіз та узагальнення наукової літератури за темою дисертаційної роботи. У

співпраці з науковим керівником було сформовано напрямок дослідження, визначено його мету та завдання, а також відібрано відповідні методики.

Здобувач самостійно виконав збір необхідного матеріалу для клінічних та додаткових досліджень, провів систематизацію, опрацювання та аналіз отриманих результатів дослідження.

Спільно з науковим керівником було розроблено та апробовано методику ортопедичної реабілітації хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними порушеннями. Здобувач здійснив аналіз та узагальнення результатів дослідження, сформулював висновки й практичні рекомендації, а також підготував наукові публікації до друку.

Вклад здобувача у зміст опублікованих праць є визначальним.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати наукових досліджень були представлені та обговорені на засіданні кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО ДНП «ЛНМУ імені Данила Галицького» (протокол №2 від 07.01.2026 року). Крім того, результати досліджень презентовані на міжнародній науково-практичній конференції: IX Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Lekarzy Dentystów Między funkcją a estetyką, Lublin, 10.05.2024. конгресі з терапевтичної стоматології: ENDOS, Київ, 28.02.-01.03.2025 рік, конгресі: Суглобові пацієнти. Різні підходи—єдина ціль. Київ, 08-09.11.2025 рік, конгресі УАЕС (Українська Академія Естетичної Стоматології). Мультифахова стратегія щоденної практики. Київ/ДЕПО, 22.11.2025 рік.

Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень. Матеріали дисертації Фецича О.Ю., щодо обстеження, наукових досліджень та лікування хворих відповідають нормам біоетики, що засвідчено висновком комісії з біоетики ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» (витяги з протоколів №9 від 24 жовтня 2022 року та №11 від 17 листопада 2025р.).

Члени комісії дійшли узгодженої думки, що надані для експертизи матеріали науково обґрунтовані, у листі інформування для пацієнтів чітко викладені усі

положення, з якими необхідно ознайомити пацієнтів. Передбачені заходи стосовно безпеки для здоров'я пацієнта, дотримання його прав, людської гідності та морально-етичних норм у відповідності до принципів Гельсінської декларації, Конвенції Ради Європи про права людини і біомедицину та відповідних законів України.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дисертаційна робота Фецича Олександра Юрійовича на тему «Опрацювання стратегічної послідовності діагностики і лікування хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними інтерференціями» за структурою, мовою та стилем виконана відповідно до вимог щодо оформлення дисертації МОН України (наказ МОН від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»). Дисертація складається з 199 сторінок друкованого тексту, з яких 165 сторінок відведено на основну частину. Робота містить анотацію, вступ, огляд літератури, опис матеріалів і методів дослідження, два розділи, присвячені власним дослідженням, а також аналіз і узагальнення отриманих результатів, висновки, додатки та список використаних джерел (201 найменування, з них – 53 кирилицею і 148 латиницею). Робота ілюстрована 84 рисунками і 13 таблицями.

Зауваження до дисертації щодо її змісту та оформлення. Зауважень до змісту та оформлення дисертаційної роботи немає. Можна відзначити ряд несуттєвих недоліків: у тексті дисертації зустрічаються поодинокі орфографічні та стилістичні помилки, які є не принциповими, не зменшують її якість і не впливають на загальну позитивну оцінку.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

Висновок: за актуальністю теми, методичним рівнем виконаних досліджень,

науковою новизною, теоретичним і практичним значенням дисертаційна робота Фецича Олександра Юрійовича на тему «Опрацювання стратегічної послідовності діагностики і лікування хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними інтерференціями» відповідає вимогам ПОРЯДКУ, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., відносно дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

На науковому семінарі кафедри терапевтичної стоматології ФПДО ухвалили:

1. Дисертація Фецича Олександра Юрійовича на тему «Опрацювання стратегічної послідовності діагностики і лікування хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними інтерференціями» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання: прогнозування позитивних наслідків та підвищення ефективності діагностичних та лікувальних підходів до хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними порушеннями, що передбачало розробку та наукове обґрунтування чіткої структурованої послідовності проведення діагностики і послідовності дій у лікувальному процесі, шляхом визначення і перевірки статичної та динамічної оклюзії, нейром'язового депрограмування та застосування наднизькочастотної електростимуляції м'язів з наступним контролем в процесі відновлення оклюзійних співвідношень під контролем комп'ютерного аналізу оклюзії апаратом T-scan.

Доведено та обґрунтовано ефективність застосування запропонованої чіткої структурованої послідовності проведення діагностики і лікування скронево-нижньощелепних розладів залежно від форми і перебігу захворювання, що має важливе значення для охорони здоров'я.

2. Основні положення та результати наукових досліджень були представлені у 7 наукових працях, з яких: 2 статті – у виданнях, які включені в міжнародну наукометричну базу Scopus і Web of Science; 4 статті – у наукових фахових виданнях, рекомендованих МОН України; 1 публікація – представлена у збірнику матеріалів закордонної науково-практичної конференції та 3 презентовані виступом

на науково-практичних конгресах і конференціях.

3. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

4. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Фецича О.Ю. дисертаційна робота «Опрацювання стратегічної послідовності діагностики і лікування хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та оклюзійними інтерференціями» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували: 25

Рекомендується Вченій раді ДНП «ЛНМУ імені Данила Галицького» утворити разову спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту дисертації у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради: Чухрай Наталя Львівна, доктор медичних наук, професор, професор кафедри ортодонтії, декан стоматологічного факультету ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» МОЗ України, м. Львів;

Рецензент: Мокрик Олег Ярославович, доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічної стоматології ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» МОЗ України, м. Львів;

Рецензент: Кулінченко Руслан Вадимович, кандидат медичних наук, доцент кафедри ортопедичної стоматології ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» МОЗ України, м. Львів;

Опонент: Ожоган Зіновій Романович, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри ортопедичної стоматології Івано-Франківського національного медичного університету МОЗ України, м. Івано-Франківськ;

Опонент: Дворник Валентин Миколайович, доктор медичних наук, професор, професор кафедри ортопедичної стоматології з імплантологією Полтавського державного медичного університету МОЗ України, м. Полтава.

Головуюча на засіданні кафедри
завідувач кафедри терапевтичної стоматології,
пародонтології та стоматології ФПДО
доктор медичних наук, професор

Мартовлос О.І.

